

” אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בר יוחאי
כל תלמיד חכם, שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה,
שפתותיו דובבות בקבר. ואף אם כל השמים יריעות, וכל בני
אדם לבלרים, וכל היערים קולמוסים, איננו יכולים לכתוב
מה שלימדו רבותינו. ובזכות הלימוד שילמדו ישראל בשמו,
הקב"ה ישים חלקנו עמהם.”

המסורת היהודית העשירה של היהודים הספרדים ויהודי
ארצות האסלאם, ובפרט המפגש הפתוח והפורח של
מסורת זו עם המודרנה, המציפים **זהות יהודית**
מתונה, מכילה, שאינה כופה את ערכיה;
יהדות שבמרכז ערכים חברתיים - מוסריות, אתיקה,
אנושיות. כל אלו - הן "מתנות" שראוי לחלוק עם כל
החברה הישראלית, כך שמורשת יהודי המזרח אינה
מוגבלת למזרחים בלבד, ויש בה כדי להפוך למבנה של
זהות חוצת עדות, ליצור בסיס משותף שאינו מגזרי,
ושכולל את החברה הישראלית כולה.
ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד.

החכם היומי הוא מאגר מידע אינטרנטי נגיש על
חכמי ישראל בדורות האחרונים | www.hyomi.org.il

הַחֶכֶם הַיּוֹמִי

כל ישראל חברים
DILIGENCE ISRODITE UNIVERSELLE

© כל הזכויות שמורות למחברים ולהוצאות לאור.

**ללמדך, שעל ידי התורה,
אנו ישראל,
נחשבים כגוף אחד, וכן בתורה
יש שישים ריבוא אותיות.
וכל נפש מישראל, יש לה
אחיזה באות אחת של התורה.**

חכם יהודה אלקלעי

בוסניה (1789-1878)

מנחה יקר/ה,

מוגשים לך שישים קלפים מתוך מאגר 'החכם היומי', שיכולים
לסייע ללומדים בבית המדרש ולכל אדם אשר חפצה נפשו
להגיע לידי אחיזה בתורה ולמצוא את אותה הנגיעה בנפש
ישראל. מאחלים לך כי מתנות אלו יסייעו במלאכת ההנחיה
וייעשה בהם שימוש של חסד, אחדות ושמחה.

מייל לפניות chachamyomi@gmail.com

האחר הוא גם כן בריאה של אותו בורא.

© צביקה שאון, מתוך אתר פיקודי

חכם יהודה ליאון אשכנזי (מניטו)

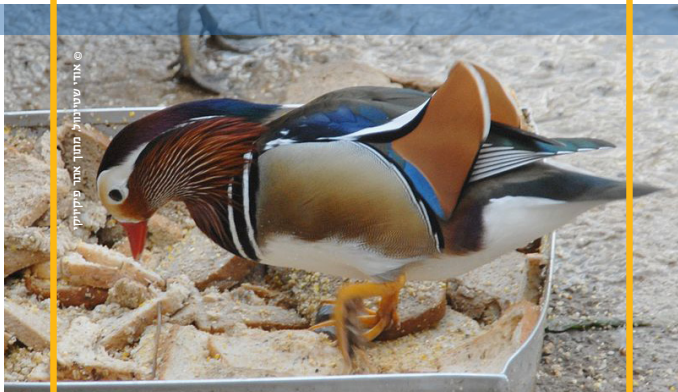
אוראן אלג'יריה (1922-1996)

שמענו שבכלל 'רעד' כל מין האדם.

חכם אליהו בן אמוזג
ליורנו איטליה (1823-1900)

**ורחמיו על כל מעשיו
ואפילו על הדגים
מתחת לים,
ועד עוף השמיים
גברו רחמיו.**

© אורי שטינבוך, מתוך אתר פיקיוני

חכם עלוואן שמעון אבידני
(1981-1881) כורדיסטן

מידת הצדיקים, שמסתכלים על הצד הטוב שבאדם.

חכם אברהם דהאן

אסאמר הרי האטלס מרוקו (1915-2009)

**כל ישראל
כולם גוף אחד,
וצריך שיאהב
כל איבריו בשווה.**

חכם דוד בן זמרה (הרדב"ז)

ספרד (1479-1573)

אם מדבר על קבוצה של אנשים, ממי יבקש מחילה?!

© יובל סגל, עץ אבה. מתוך אתר פיקוסים

חכם ציון אבא שאול

ישראל (1924-1998)

**כל מעשה
או מחשבה
של האדם,
יש בה חלק נשמה.**

חכם יעקב ברוך הכהן טראב
דמשק סוריה (נפטר בשנת 1993)

**מי שמרגיש בלבו
אהבה לרעהו,
אות הוא
שגם רעהו
אוהב אותו.**

© תכנון גרפי: נעמה חדרה - מוגמת צילום. מתוך אתר פיקטורקי

חכם יעקב כהן יונתן
ג'רבה תוניס (נפטר בשנת 1928)

**על בעל הבית להסתכל
בעין יפה על כל אורח,
להכניסו לביתו,
ואפילו שהוא לא שלם
ביראת שמים
ויש לו פגמים.**

© שער ודלת, אחרי מורשת וקיסרה, ממחן אתר פיקודון

חכם אברהם כהן
(תוניסיה (נפטר בשנת 1994)

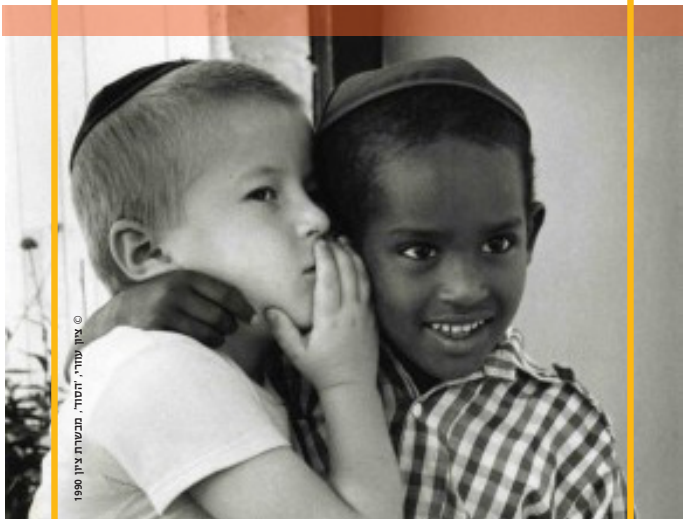
קבל טעות בני אדם בדמות הנכונה כפי יכולתך.

חכם שמעון בן אליהו

(1910-1843) בוכארה

סלקו המחיצות המבדילות, וגרשו שנאת חינוך מתוכם.

© איוו שחרי, 'הסדר', מבשרת ציון 1990

חכם שלום משאש

מרוקו (1909-2003)

אין לכל הממשלות מבוא במה שנוגע אל הנפשות.

חכם כלפון משה הכהן

ג'רבה תוניס (1874-1950)

נפשות האדם הן אחיות שנולדו מבטן אחת ואב אחד לכולן.

© צילום: בן גרשום שוח מוסקט, לע"מ

החכם מארי מהלל העדני
(עדן תימן 1883–1950)

**שלא יהיה שונא
לשום אדם בעולם,
יהיה מאיזה אומה שיהיה.**

© אלדר כהן צדקן מכירת ביגלה ביפו, מתוך אתר פיקטוריק

חכם יוסף ניסים בן אדהאן

ישראל מרוקו (1846-1926)

**בכל דת נמצא כי אלה
המשוכנעים באמיתות
השקפותיהם שלהם,
מוכנים לאפשר לדעתם
חסד וחירות.**

© מארק ניימן, ציפור מדבר, לע"מ

מרת גרייס אגילר
קהילת פורטוגל בלונדון (1816-1847)

**ולא תעשו כמעשי קטני אמנה,
בראותם איש בא מארץ אחרת,
מן הכרך ומן המדינה,
הופכים פניהם
אל הקיר אנה ואנה.**

© אבי אוחיון, דדי רחוב, מתוך אתר פיקטורס

חכם סמחון חלואה

מרוקו (1834-1900)

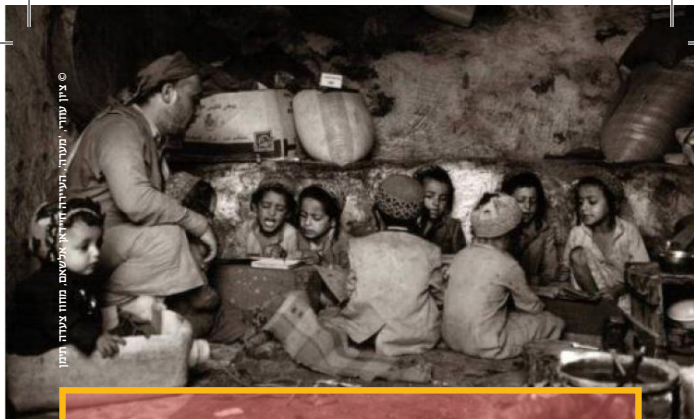

© דפנה טלמון, קבר אברהם אבינו, פליקר

**ושהכל ידעו כי האינטרסים
של הערבים והיהודים קשורים
אלה באלה,
וכי הטוב והברכה יבואו עליהם
באמצעות שיתוף הפעולה.**

חכם שלמה מלכה

מרוקו (1878-1949)

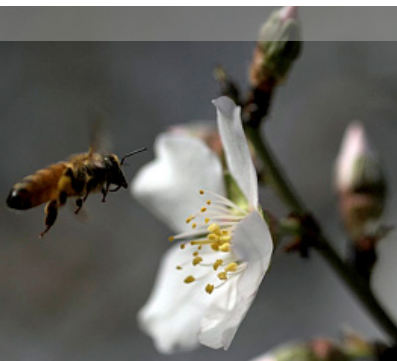

**שהמצווה,
שרוב התורה כלולה בה
היא אהבת האחוה.
שנהיה אוהבים
לכל אחד מישראל
כנפשנו.**

חכם יהודה אלקלעי
(1878-1789) סרייבו בוסניה

**שהוא מלך
מלכי המלכים,
ועם כל זה
לא בא אל פרעה
בתחילה באכזריות
כי אם בדרך שלום.**

© מארק נימן, לע"מ

חכם חיים פלאג'י
(1868-1788) איזמיר תורכיה

**תן לעניים בשמחה,
כאילו אתה נותן לבניך,
ותשתדל שירגישו
כמו בבית שלהם...**

© מר כו' לזבבה גורדן. מתוך: אתר פיקוסקי

חכם רחמים בוכריס

ג'רבה טוניס (1911-2005)

ד"ר יעקב רודף, אחר-העני, אבי הוטרואיט - MTVL מתוך אתר פיקיוקי

**במה שהוא רודף
ומחזר אחר העני, ואינו ממתין
עד בואו לחזר על הפתחים
ולהתבייש לפניו, בזה ימצא
חיים, וגם צדקה וכבוד.**

חכם משה מאימראן

מרוקו (1738-1780)

**אל תעשו עיקר התלמידים
מבעלי הממון,
כי אם 'והעמידו'
את משוללי העמדה
להקימם לעסוק בתורה.**

חכם משה אלשיך
תורכיה (1507-1600)

**אסור לאדם לקחת כסף
מאנשים המבקשים ברכה
או עצה טובה,
ואם נתנו לו כסף בכל זאת
עליו לתרום ולתת כסף זה
לצדקה וחלקו לזקוקים לכך.**

© מתוך אתר פיקסאבי

חכם וובשט אייטבג
אתיופיה (1906–1994)

**אם זכית שיש לך עושר,
תקדים בכל יכולתך
לפזר בעצמך לצדקה
להיטיב לנפשך,
ואל תתמהמה בזה...**

חכם ניסים הכהן רבין
בוכרה אוזבקיסטן (1891-1978)

**ישנם עשירים,
המתרחקים מאחיהם העניים,
ומתחבאים בחדרי חדרים,
בכדי שלא לראות בצרותיהם.**

© סער יעקב. לנ"מ

חכם יעקב משה מזרחי

דמשק לבנון (1888-1948)

**'אין השבע מרגיש ברעב העני',
אבל כאשר העשיר עצמו
אוכל לחם עוני...
בזה מתעוררים רחמיו
ומאמין ומרגיש בצער העני.**

חכם שם טוב גאגין
(1953-1885) ירושלים

**”גמילות חסדים’-
לשון רבים: אחד עם העני,
ואחד עם נפשו הוא עצמו”.**

חכם אלטר מאזוז
(1988–1932) ג'רבה תוניס

**התורה היא כמו המראה
המאירה זכה וברה,
שכל הצורות שיעמדו כנגדה,
יראה בה כל אחד כפי צורתו.**

© יהודית גרינמן כל, צפת קדושה, מתוך אתר פיקיוויקי

חכם אברהם אזולאי
פאס מרוקו (1570-1643)

**ספר תורה אינו מנוקד,
כדי שיוכל האדם לדרוש,
מה שירצה.
כי האותיות כשאינם מנוקדות,
סובלות כמה כוונות...**

© שלומי קמון, מתוך אתר פיקיווי

חכם יוסף דוד חיים אזולאי (מרן החיד"א)

חברון (1727-1806)

© תלמוד תורה קרית אמת, בית פשוט – קוואן קרית אמת.
מתוך אוסף פיקסוויץ

על מה שחשקת ללמוד, על דבר זה באת לעולם.

חכם אליהו הכהן
איזמיר תורכיה (1659-1729)

© גלעד הוראק, ד"ר שובות, מתוך אתר סיקווי

מי שיש בידו תורה ואין בו דרך ארץ - אין תורתו כלום.

חכם ששון שנדוך (עג'מי)

בגדאד עיראק (1830-1747)

**חייבים מנהיגי העיר
להעמיד מלמדי תינוקות
בכל עיר ובכל מקום.
כשיעור המספיק
לכל הילדים, הנמצאים שם.**

חכם דוד הכהן

ג'רבה תוניס (1866-1938)

**כך התורה היא אור,
ובעדה, בכל המקומות,
בכל הזמנים,
ובכל הבריאה, תאיר לך,
ותגלה לך פתרונות
אל השאלות החדשות.**

© מתוך אתר פיקסאבי

חכם לוי סעדיה נחמני
מרוקו (1921-1995)

ואהבת לרעך כמוך

**ישנם אנשים הרואים
את השלימות רק בבעלי תורה
ולא באנשי מעשה, וטועים הם.
הרי שגם בעל מעשים טובים
שווה הוא לבעל תורה...**

חכם משה מלכה
מרוקו (1911-1997)

**ראוי ונכון אל האדם
לקנות חבר טוב לעצמו,
וצא וראה
כמה תועלות מגיע לאדם
מזה שלא ישכח תלמודו.**

© תע - המרכז לעמנויות, חיפה ושנות תרבותית, מתוך אתר פיקסיון

חכם אברהם פונטרימולי
(נפטר בשנת 1891) איזמיר תורכיה

**הנהגותינו טבועות
בנפש ילדינו לנצח,
והם ישפיעו יותר מכל,
על התנהגותם בחייהם.**

חכם ניסים יגן
(ירושלים (1941-2000)

**טעם מצוות כיבוד אב ואם
מפורש מהשכל,
לפי שהם הביאוהו
לחיי העולם הזה וגידלוהו,
והרעיבו עצמם והאכילוהו,
וכל מחסורו עליהם
עד אשר גדל.**

חכם דוד בן זמרה
ספרד (1479-1573)

© לציב גל, כותלי מתוך אתר פיקיוויקי

**ורואים את בנות ישראל
בסירותיהם ואחוזותיהם
של שועי הארץ,
וגם שם הן דבקות בכל להט
נשמתן ואצילות לבן
לדתן העתיקה והקדושה.**

מרת פלורה ששון

(הודו 1859-1936)

**כי האישה,
היא דומה לקרקע,
כעניין אסתר, קרקע עולם.
ולפי הקרקע,
כן יוצא הזרע הנזרע בה.**

חכם בנימין מקיקץ דידי
ג'רבה תוניס (1899-1969)

**עוד מגיל רך,
הדריכני אבא מארי,
באורחות יושר והוריני
את תכלית האדם בחיים.**

חכם חזקיה שבתי
סלוביסקי (1862-1955)

מי שרוצה להיות חסיד לקיים דברי האבות.

חכם יחיא סלאח
צנעא תימן (1805-1713)

**לפטור מכל מיני מסים
לאיש גם שב, גם ישיש,
ואין לנו לזוז מהמנהג משום
'ואל תטוש תורת אמך'...**

© יוסי דנינו, סמטה אפילה, מתוך אתר פיקיווי

חכם יעקב אבן צור

פאס מרוקו (1753-1673)

**על ידי שאבותיהם
מרגילים אותם בקטנותם
לשמוע דברי תורה
בבית הכנסת,
אז יבואו מעצמם הם
לאחר שיגדלו.**

חכם עובדיה יעבץ

צעדה תימן (1922-2011)

**ראיה גדולה, שאם שמשה
קיבל תורה, על כל זה,
לא הורישו לבניו אחריו,
אלא 'מסרה ליהושע' -
הרי לך שאינה ירושה...**

© ארטל רקום, מתוך אתר פיקיוויקי

חכם יעקב פינצי

בוקרשט רומניה (נפטר בשנת 1879)

**כי גם אני לא בא לי התורה
מכוח ירושה בלי יגיעה,
אלא שיגעתי בה בכל כוחי
וזכיתי בה, ועל כן שמח ליבי.**

חכם רפאל מאיר פאניז'ל

(1893-1804) בולגריה

**חובת היהודי בעולמו להיות
אדוק במידותיו של הקב"ה.
מה הוא רחום אף הוא רחום,
מה הוא חנון אף הוא חנון.**

חכם ניסים הכהן רבין
בזכרה אוזבקיסטן (1891-1978)

**שהדיבור מקצר ימיו
ושנותיו של אדם
כי הוא מהביל הנשמה,
ועם כל זאת דיבור התורה
ומצוותיה מאריך ימים.**

© שניר יפן. אוצד האינטרנט הישראלי. מתוך אתר פיקטוריוק

חכם שלמה בירדוגו
מכנאס מרוקו (1853-1906)

מעוררים הבנים והבנות שילכו בדרך טובים וארחות צדיקים ישמרו.

© אימג' האנדרנט הישראלי, בתל-אביב (Public domain)

חכם יעקב יצחקי
דאגסטן קווקז (1846-1917)

**ונוהגים הרבה אנשים לקרוא
באותם הארבעים ימים
מראש חודש אלול
ועד יום הכיפורים,
חמישה פרקי תהילים
בכל יום וגם זה תיקון לנפש.**

חכם חזקיה קטנוף

אנדיג'אן אוזבקיסטאן (נפטר בשנת 1962)

**אמרו בירושלמי
'כל הלכה שהיא רופפת בידך,
ראה איך הציבור נוהג,
ונהוג כמותן'
ואפילו היה הדין הזה
שלא כהלכה.**

© דוד קולטור, נקט הגזירה בבת העליון, תלמסאן אלג'יריה

חכם עבדאללה סומך

בגדאד עיראק (1813-1889)

**יום העצמאות
אמור להיות מיועד
לחשבון נפש מדיני.
זהו יום שבו יש להתחזק
בלימוד מוסר -
מוסר הנביאים...**

חכם מרדכי אליהו
(ירושלים ישראל 1929-2010)

**אין היהדות שואפת לשינוי
סדרי העולם וערכי החיים,
אבל שאיפתה הגדולה היא
לבטל השלטונות המדינית,
שהיא מושלת וכובשת
בכוח החרב והזרוע.**

© צביקה שאן, שלוש הדתות מתוך אתר פיקיוני

חכם בן ציון מאיר חי עוזיאל
ירושלים (1953-1980)

כפי ריבוי הצער וזמן הגלות יהיה ריבוי שמחת הגאולה.

חכם משה אלמושינינו
(סלוניקי יוון 1516-1580)

**כי על ידי עשות ישראל
צדקה ומשפט,
יימשכו ויתקיימו הדורות
עד לעתיד.**

חכם משה אלשיך הקדוש
אדרינופול תורכיה (1507-1600)

**אל יחשוב בליבו
חס וחלילה לומר
אבדה תקוותינו,
אלא עדיין יש להם
תקומה אחר נפלים.**

חכם יצחק חדאד

(1755-1670) ג'רבה תוניס

**חייבים כל ישראל,
לפקח ולהשגיח
לפרנסת אחינו בני ישראל,
הדרים בארץ הקדושה,
והבאים עליה.**

חכם יהודה אלקלעי

סרייבו בוסניה (1878-1789)

צדקה לזכר סכנת-צדקה לשון פת החיים-ועדת
LA CHARITÉ PRESERVE LA MORT AIDE
POUR L'ENTRETIEN DU CIMETIERE - MERCI
CHARITY PRESERVES FROM DEATH
DONATION FOR MAINTENANCE OF THE CEMETERY
G 88 THANK YOU 88 87

**באו זמנים חדשים,
ואל שורת הקופות הקדושות:
קופת רבי מאיר בעל הנס,
רבי שמעון בר יוחאי,
נוספה עוד קופה...
קרן קיימת לישראל.**

חכם פריגא (ישועה) זוארץ
טריפולי לוב (1907-1993)

כאשר 'כל ישראל' נעשים כאגודה אחת, לכולם יש חלק לעולם הבא.

חכם רפאל אלאשווילי
קולאשי גרוזיה (1934–2005)

הציונות נוצרה כתרופה להתנגדות לעלייה, ובאין מחלה אין צורך לתרופה.

חכם יוסף קאפח
צנעא תימן (1917-2000)

והתורה מחזרת על אכסניה שלה, שאין לך תורה כתורת ארץ ישראל.

חכם עובדיה יוסף
בגדאד עיראק (1920-2013)

הַחֶכֶם הַיּוֹמִי

כל ישראל חברים
ALLIANCE ISRAËLITE UNIVERSELLE

חכם אליהו בן אמוזג, אם למקרא, הוצאת אליהו בן אמוזג שוחבריו
חכם יוסף חיים אזולאי, לדוד אמת, הוצאת משה אהרון קעניל
חכם יעקב כהן יונתן, זרע יעקב, הוצאת דפוס מיקיץ דוד סעדון
חכם יוסף נייסם בן אדהאן, מעשה בראשית, הוצאת מכון הכתר
מרת גרייס אגילר, מחשבות שבת, וורטהיימר ושות'
חכם רחמים בוכריס, לב רחב אבות, הוצאת המחבר
חכם משה מאימראן, מדרשו של משה, הוצאת אהבת שלום
חכם משה אלשיך, ירים משה על מסכת אבות, הוצאת ווגשל
חכם סמחון חלואה, צו לצו, הוצאת דפוס הרי"ד פרומקין
חכם יעקב משה מזרחי, זרח יעקב, הוצאת אורות יהדות המגרב
חכם אברהם אזולאי, אהבה בתענוגים, הוצאת אורות החיים
חכם אליהו הכהן, שבט מוסר חלק א', הוצאת שבט מודר
חכם ששון שנדוך, קול ששון, הוצאת חמו"ל
חכם אברהם פונטרימולי, אשר לאברהם, הוצאת המחבר
דוד בן זמרה, מצודת דוד, הוצאת יריד הספרים
פלורה ששון, גיליון 379, הוצאת מגזין הפורום היהודי
חכם יחיא סלאח, עץ חיים, הוצאת רבי חיים נדאף
חכם יעקב אבן צור, משפט וצדקה ביעקב, דפוס חיים פרג' מזרחי
חכם יעקב פינצי, זכות אבות, הוצאת משה דוד אלקלעי
חכם רפאל מאיר פאניז'ל, לב מרפא, הוצאת חברת אהבת שלום
חכם שלמה בירדוגו, די השב ואם למסורת, הוצאת דפוס יהודה ראזון
חכם יעקב יצחקי, אוהלי יעקב, הוצאת מכון בני יששכר
חכם משה אלמושנינו, תפילה למשה, הוצאת המכון לחקר יהדות שלוניקי
חכם משה אלשיך הקדוש, תורת משה על בראשית, הוצאת ווגשל
חכם יצחק חדאד, זרע יצחק, הוצאת נטע שעשועים
חכם יהודה אלקלעי, כתבי רבי יהודה אלקלעי, הוצאת מוסד הרב קוק
חכם בנימין מיקיץ דידי, יד בנימין, הוצאת צבי דידי
חכם פריגא זוארץ, חכמות נשים, הוצאת ועד קהילות לוב בישראל
חכם עלוואן שמעון אבידני, מעשה הגדולים, הוצאת דפוס המערב
חכם יהודה ליאון אשכנזי, סוד מדרש התולדות, הוצאת ספרית חווה

חכם עובדיה יוסף, שו"ת יביע אומר, הוצאת מכון אור ישראל

חכם שם טוב גאגין, כתר שם טוב, הוצאת מכון ג"ק

חכם ניסים הכהן רבין, ליקוטי ניסים, הוצאת המחבר

חכם רפאל אלאשווילי, פרקי רפאל, הוצאת דפוס ח"ש

חכם אברהם דהן, זכרונות אברהם, הוצאת המשפחה

חכם ציון אבא שאול, אור לציון, מכון אור לציון

חכם יעקב ברוך הכהן טראב, יעטה מורה ב', הוצאת המשפחה

חכם אברהם כהן, מלל לאברהם, הוצאת הספרייה הספרדית ירושלים

חכם כלפון משה הכהן, זכות משה, הוצאת מטה משה

חכם מהלל העדני, אור החוזר א', הוצאת אפיקים

חכם שלמה מלכה, גליון 410, הוצאת אל שמש

חכם אלטר מאוזו, אבות על בנים, הוצאת דפוס י"ע איתאח

חכם משה מלכה, דרש משה, הוצאת אורות יהדות המגרב

חכם חזקיה שבת, דברי חזקיה כרך ב', הוצאת דפוס השלם לרבי עזרא חיים מדמשק

חכם עובדיה יעבץ, אפיקי מים, הוצאת עמותת אהבת תימן

חכם חזקיה קטנף, מדרש חזקיה, הוצאת הראל

חכם בן ציון מאיר עוזיאל, הגיוני עוזיאל, הוצאת הועד להוצאת כתבי הרב צמ"ח עוזיאל

חכם יוסף קאפח, כתבים חלק ב', הוצאת אעלה בתמר

חכם לוי סעדיה נחמני, ברית הלוי, הוצאת מכון מחשבת הלוי

חכם מרדכי אליהו, ויאמר מרדכי, הוצאת דברי שיר

חכם דוד בן זמרה, מצודת דוד, הוצאת יריד הספרים

חכם שמעון בן אליהו, הרב שמעון חכם איש ירושלים, הוצאת מרכז אבא

חכם עבדאללה סומך, שו"ת זבחי צדק, הוצאת דפוס שלמה בכור חוצין

חכם וובשט אייטבג, מצוטט מפי ילדיו ותלמידיו

חכם שלום משאש, שמ"ש ומגן חלק ב', הוצאת המחבר

חכם יהודה אלקלעי, מנחת יהודה, הוצאת מוסד הרב הקוק

חכם ניסים יגן, נתיבי אור, הוצאת נתיבי הכתר

חכם חיים פלאגי, דרכיו למשה, הוצאת שובי נפשי

חכם דוד הכהן, קול דודי מה', הוצאת דפוס עידאן כהן צבאן חדר